

VERSLAG THEMABIJEENKOMST HET BELANG VAN WATER VOOR DE TOEKOMST 25 september 2023

Locatie: Brandweerkazerne - Nunspeet

Aanwezig:

Deelnemers:

Hugo Vos (voorzitter NWWV/Nuborgh College), Willem Bonestroo (secretaris NWWV/Bonergie), Dries Bouw (penningmeester NWWV/ADW Accountants), Dries Knol (Bedrijvenkring Oldebroek/Atlant), Bennie Kalf (Gemeente Oldebroek), Gerard Riezebos (Gemeente Elburg), Henk Wessel (Gemeente Elburg), Nils van de Hee (Gemeente Nunspeet), Derko van 't Hof (Van 't Hof Grondboringen), Karel Vos (Inclusief Groep), Henk van de Vosse (Jan Bakker), Roy Wentzel (Jan Kuipers Nunspeet – Vconsyst), Andries Heshusius (Oranje Comité Oosterwolde/Vitens), Wim Prins (Prins Bouw), Berry van de Weerd (Scheffer Groep), Ad Dijkshoorn (Stichting Landschapselementen Elburg), Gerben Klazema (Stichting Landschapselementen Elburg), Aalt van den Hul (Stichting Oogstdag Kamperveen), Henriekus Stip (Stip Hoveniers), Harry Hertsenberg (Van Werven)

Gasten:

Carel Bouma (Bouma biologisch poot- en plantgoed), Hennie Kolkman (Loco Media Groep), Harry den Hartigh (Sunny Rain Solutions), Erinke Siegersma (Vitens)

Afwezig:

Arent Thoe Boecop, Bredewold, Companjen Constructies, Dr. Ten, ESC, Het Feithenhof, Glason, Groeikas Elburg, Grouttech, Heine BV elektrotechniek, Hellebrekers, Hitech Groep, Hotel Mennorode, Houtbewerking op maat, IJslander, Nunspeet Energie, Ondernemersvereniging Oldebroek, v.v. OWIOS, Rabobank, Schapenmarkt Comité Oldebroek, Shimano, Stichting Present Elburg, Stichting Present Oldebroek, T. Pater Groep, Uwoon, Van der Laan Notariaat & Mediation, Veluwse Security Services B.V., Veluwse Wens Ambulance, Vrijzon, Will2Sustain.

De bijeenkomst begint met een gezamenlijke lunch, verzorgt door slagerij Gelderblom, per 1 november:

uit Nunspeet en biedt de gelegenheid om alvast informeel te netwerken.

Om 12:55 uur is de bijeenkomst gestart.

Nieuws vanuit het bestuur:

Hugo opent de bijeenkomst, heet iedereen hartelijk welkom en stelt de bestuursleden voor. We begonnen met zes bestuursleden. Er zijn er nu nog drie over. Nieuwe bestuursleden zijn hartelijk welkom. Dit is de eerste formele bijeenkomst na de samenvoeging van Nunspeet Verduurzaamt met NoordWest Veluwe Verduurzaamt. We zijn al bezig met de volgende bijeenkomst bij Jan Bakker over elektrisch vervoer, maar dat wordt waarschijnlijk januari 2024. De verwachting is dat dan de laadstations voor 20 vrachtwagens operationeel zijn. Nadere informatie volgt.

VERSLAG THEMABIJEENKOMST

HET BELANG VAN WATER VOOR DE TOEKOMST

25 september 2023

Henk Wessel, wethouder Gemeente Elburg: Klimaatadaptatie

Henk geeft een presentatie namens de drie gemeenten over het aanpassen van de buitenruimte om de extremen van het veranderende klimaat op te vangen.

- De problemen van wateroverlast verschillen per kern.
  - Hitte(stress) speelt zich vooral af in de binnenstad van Elburg.
  - Om overstroming te voorkomen, moeten incidenteel dijken randmeren verhoogd worden.
  - Droogte is vooral voor landbouw een issue.
  - Dilemma: Wat is belangrijker: behoud van monumenten of verduurzamen binnenstad?
  - Stresstesten kijken naar zowel hitte als wateroverlast.
  - 't Harde ligt onder aan de (Wold)berg.
  - Hemelwater scheiden ontlast het riool, zorgt voor minder wateroverlast en er hoeft minder rioolwater gereinigd te worden.
  - Gemeente heeft hierover ook gesprekken met hoogheemraad van het waterschap Carlo van Dijk (voormalig wethouder gemeente Oldebroek)
  - Wassen van auto's op straat niet verbieden, maar wel ontmoedigen. Autowasserettes zijn beter: minder water nodig en geen zeepresten in het riool bij de woningen.
  - Gemeente Elburg doet een pilot met aquaflow onder grond (viltdoek tegen verontreiniging) en wadi's.
  - Grondwaterstanden en vervuiling (grondmonsters) worden gemeten.
  - 35% van de ruimte is in eigendom van de overheid, 65% is particulier bezit. Overheid heeft voorbeeldfunctie.
  - Er zijn veel regels en verschillende belangen wat ook leidt tot rechtszaken bij Raad van State.
  - Bewoners stimuleren met subsidies, regenton, boom, tegeltaxi.
- Zie ook powerpointpresentatie.

Henriekus Stip, Stip Hoveniers:

Praktisch (her)gebruik van regenwater in en rondom het bedrijf.

- We krijgen met steeds meer extremen te maken. Het aanpakken van deze problemen verschilt per gemeente, bijvoorbeeld de hoeveelheid berging die vereist wordt.
- Een complete installatie om 5 m3 op te vangen incl. hergebruik in het gebouw kost circa € 15.000. Hiervan subsidieert het waterschap 25%. Alleen is de subsidiepot nu leeg.
- In België is per ingang van 1-10-23 wateropslag voor hergebruik (dus niet alleen infiltratie) verplicht.
- Voor € 7.500 heb je al een geïnstalleerde regenwatertank voor hergebruik van water in de tuin. Daarnaast kun je ook al nodige maatregelen treffen: denk aan infiltreren, hoogteverschillen in tuin en planten die zowel tegen droogte kunnen als 2 dagen in het water staan.

Zie ook powerpointpresentatie.

Alle aanwezigen krijgen een cadeaubon voor een gratis NL Tuinlabel ter waarde van € 150 van Stip Hoveniers in goodiebag.

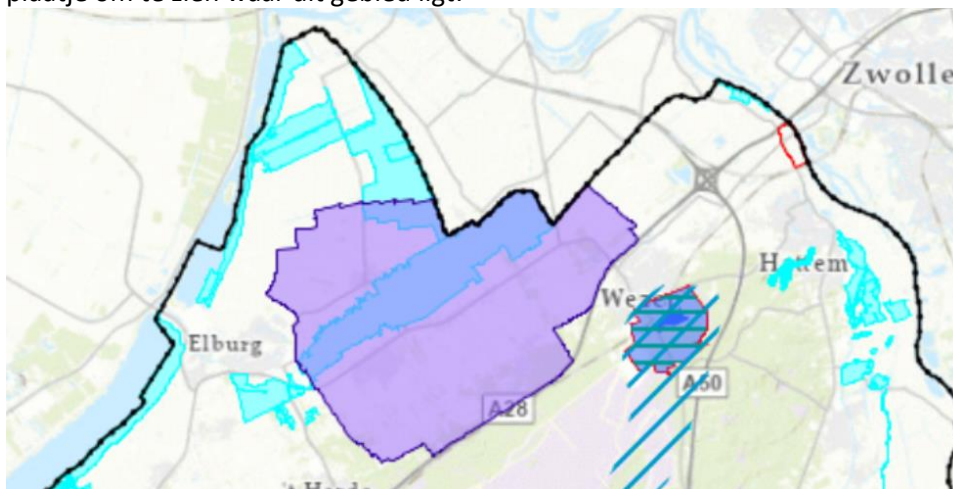
VERSLAG THEMABIJEENKOMST

HET BELANG VAN WATER VOOR DE TOEKOMST

25 september 2023

Erinke Siegersma, Vitens: Elke druppel duurzaam

- 1/3^e van Nederland heeft voornamelijk grondwater als bron voor drinkwater
- Drinkwater is niet langer 'vanzelfsprekend'
- Het verbruik is stijgend, door droogtes verbruiken mensen meer en moet de piekcapaciteit van het drinkwaterinfrastructuur omhoog en zijn er meer bronnen nodig.
- Op de Veluwe hebben we in Epe en Schaltenberg een wateraccu concept, zand als ondergrond is hiervoor ideaal omdat water hier goed in 'opgeslagen' kan worden. Dat kan in bijvoorbeeld kleigronden niet.
- Bij Epe zijn infiltratievijvers, bron is de Klaarbeek/Grift. IJsselwater als bron voor drinkwater is is mogelijk, maar veel vuiler en vraagt daardoor intensievere zuivering
- Er liepen proeven met 'grijs' drinkwater. In Leidsche Rijn is proef gedaan met 'huishoudwater'. Dat is destijds afgeblazen omdat er tussen de grijs water leidingen en drinkwater leidingen een connectie was gemaakt en kregen mensen geen drinkwaterkwaliteit meer uit de kraan. Mensen met een zwakkere gezondheid werden daar ziek van (jonge kinderen, ouderen). Er is wens om meer te mogen experimenteren omdat bij goed gebruik het een oplossing kan zijn voor het drinkwater te kort. Drinkwater zou dan niet meer gebruikt worden om de wc mee door te spoelen.
- In Twente en Achterhoek is al jaren schaarste
- In de plannen van Vitens wordt toegewerkt naar 'drinkwatersnelwegen' om water in grote hoeveelheden beter te kunnen spreiden
- Waterbesparingscampagne:
  - 80% wordt gebruikt door huishoudens
  - 20% wordt gebruikt door bedrijven, datacenters gebruiken veel water, ze moeten in plaats van drinkwater meer oppervlaktewater gebruiken voor koelen
- 60% van de neerslag verdampt weer
- Er is een groot zoekgebied Oosterwolde/Oldebroek gekomen (ASV Wezep/Oldebroek), hierdoor zijn grondboringen voor warmtepompen per 1-1-23 verboden. Dit gebied heeft extra regels van de provincie met als doel de toekomstige drinkwatervoorziening te beschermen. Zie de paarse vlek op dit plaatje om te zien waar dit gebied ligt:

- Dilemma: aardwarmte mag dus niet en staat daarmee in conflict met de wens om meer te verduurzamen
  - De problemen van het leidingnet (breuk) zijn lastig.
- Zie ook powerpointpresentatie.

Alle aanwezigen krijgen een douche-timer van Vitens in goodiebag.

VERSLAG THEMABIJEENKOMST

HET BELANG VAN WATER VOOR DE TOEKOMST

25 september 2023

Harry den Hartigh, SunnyRain Solutions: Van watersnood naar waternood
Zie powerpointpresentatie.

Christian Huising, Waterschap Vallei en Veluwe: Duurzaam waterbeheer met praktijkvoorbeelden

- Het waterschap zuivert het water
- Vitens zorgt voor drinkwater
- Het waterschap is een NV in eigendom van gemeentes en provincies
- Het waterschap heeft geen eigen vermogen
- De omtrek van het werkgebied van het waterschap is 260km (mooi rondje fietsen)
- Loodsen in het werkgebied zijn steunpunten van het waterschap
- Het waterschap heeft vier heemraden
- Aandacht voor veilige dijken
- Aandacht voor voldoende schoon oppervlakte water: voldoende is niet te veel en niet te weinig
- Bufferzones landbouwgronden worden niet door het waterschap vastgesteld
- Drielanden Harderwijk is mooi voorbeeld van slim beheer: opslag en vasthouden van water
- Voor een goede biodiversiteit is variatie in diepte en breedte noodzakelijk
- De Kabinetsbrief 'Water en bodem' is sturend voor het waterschap
- Oosterwolde heeft groot veengebied: dat peil moet niet verder verlaagd worden
- Kaderrichtlijn water (2027) stelt strengere regels aan het oppervlaktewater
- Ook boeren moeten zich houden aan regels waar ook de industrie aan moet voldoen: schoner terugpompen dan er uitgehaald is
- Speciale aandacht voor bestrijdingsmiddelen en medicijnen in het oppervlaktewater en rioolwater
- Overshoot day is de dag waarop het jaarverbruik is geconsumeerd. In 2023 was de overshootday voor water in Nederland 3 mei. Rest van het jaar is er sprake van een tekort
- Netcongestie (elektriciteit) zorgt ook voor problemen bij de zuiveringen. Ze zitten vol en kunnen niet uitbreiden vanwege de netcongestie
- Verdere aandachtspunten zijn biovergisting, warmtenet riolering, CO2 reductie, binnenstad Elburg, thermische energie uit oppervlaktewater en/of afvalwater

Zie ook powerpointpresentatie.

VERSLAG THEMABIJEENKOMST

HET BELANG VAN WATER VOOR DE TOEKOMST

25 september 2023

Alle aanwezigen krijgen een goodiebag (envelop) mee met daarin:

- Grillworst, beschikbaar gesteld door Slagerij Gelderblom
- Cadeaubon voor een gratis NLTuinlabel ter waarde van € 150, beschikbaar door Stip Hoveniers
- Douche timer, beschikbaar gesteld door Vitens
- Als NWWV hebben wij beschikbaar gesteld:
  - Kaartje met waterbesparende tips
  - Stortbak verkleiner
  - 2 waterbespaarders kraan en douche

Aanvullend:

Andries Heshusius (medewerker Vitens en voorzitter Oranje comité Oosterwolde)

Andries had vooraf verzocht de Magnetar Thor onder de aandacht te mogen brengen. Omdat we geen goede verbinding hadden met het internet, bijgaand nadere informatie en een verwijzing naar het filmpje op youtube: <https://youtu.be/RNTVp3R1s-c?si=O4FDhhplPV4uZJ1>

Met de Magnetar THOR hebben we een putdekselhaak, putdeksellifter en een hamer in één product samen weten te voegen. Zo ben je op bijna alle situaties voorbereid, word je fysiek minder belast én bespaar je de nodige ruimte. Kenmerkend voor het product zijn de drie verschillende functies:

- Tillen
- Lepelen
- Slaan

Moet je een putdeksel openen? In de meeste gevallen is dat mogelijk met de sterke neodymium magneet die wij ook gebruiken in onze vismagneten. Deze heeft namelijk een trekkracht van ongeveer 300 kg. Door de de Magnetar THOR aan de andere zijde vast te pakken, bij de haak en hamer, kun je deksel eenvoudig van de put af tillen. In sommige gevallen is het gebruik van de magneet niet voldoende. Middels de haak is het dan mogelijk om te lepelen en speling in de vastzittende deksel te creëren. De grote hefboom die door de lengte van circa 67 cm gecreëerd wordt, zorgt ervoor dat je voldoende kracht kan uitoefenen. Merk je dat er beweging in de put zit? Gebruik dan de magneet om de deksel op te tillen.

Mocht de deksel echt geen krimp geven, dan is slaan met de hamer een mogelijkheid. Op deze manier is het mogelijk om speling te creëren, vervolgens te lepelen en tot slot de deksel met de magneet te tillen.

Dr. Ten: Waterdome

Vanuit Israël kregen we van Marnix ten Kortenaar een presentatie over hun Waterdome, waarmee je van vuil water schoon drinkwater kan maken. Marnix had hier graag meer over willen vertellen, maar was helaas niet in de gelegenheid om aanwezig zijn.

Voor verdere informatie, zie zijn powerpointpresentatie.

Mijn persoonlijke gedachte:

Het kan best interessant zijn om te kijken hoe de vraag naar en het tekort aan schoon drinkwater met een Waterdome vanuit vuil/grijs water (regen/rivier) opgelost / verminderd kan worden. Dat kan op microniveau bij woningen en op macroniveau bij het Waterschap en Vitens.

Willem Bonestroo

Secretaris NoordWest Veluwe Verduurzaamt

24 oktober 2023

VERSLAG THEMABIJEENKOMST

HET BELANG VAN WATER VOOR DE TOEKOMST

25 september 2023

Bijlagen:

Bij de uitnodiging verzonden:

1. Beleids- en beheerplan Water en Riolering. Gemeenten Hattem, Oldebroek, Elburg en Nunspeet. In samenwerking met Waterschap Vallei en Veluwe. – Royal Haskoning DHV

Presentaties:

2. Klimaatadaptatie – Henk Wessel – namens de gemeenten
3. Praktisch (her)gebruik van regenwater in en rondom het bedrijf – Henriekus Stip – Stip Hoveniers
4. Elke druppel duurzaam – Erinke Siegersma – Vitens
5. Rainwinner – Harry den Hartigh – SunnyRain Solutions
6. Duurzaam waterbeheer met praktijkvoorbeelden – Christian Husing – Waterschap Vallei en Veluwe

Per mail ontvangen om te delen:

7. Waterdome – Marnix ten Kortenaar – Dr. Ten

Enquête-formulieren

8. Uitslag enquête-formulieren

